

teri, & divisurus cum his, qui non eundem honorem supremis defunctis tabulis habuerunt. Cicer. ad Herennium, ibi: Ut de eo si dicas, qui multas hereditates adierit, prospice tu, qui plurimas cernis. Quibus omnibus jungas omnino quæ extant supra, num. 2.

Ibi: Sed apud Varronem lib. 6. de ling. Latin.

- 13 Ex hoc Varronis loco non pauci verbum *Cernere*, pro *Constituere*, accipiunt, quasi is qui cernit hereditatem, se heredem constituat, quod sanè in re idem, ac adire. Ita tenent Briffon, Rævard, Borcholt, Lexic. Calvin. & alii.
- 14 Petr. Fab. *semestr. lib. 2. cap. 22.* verbum *Cernere*, interpretatur aliter, asserens cretionem dici, quod velut in rem præsentem veniatur, ac coram testibus adeatur, & inspicatur hæreditas.

Ibi: Qui in lib. 5. ita inquit.

- 15 Varronem hic memorant asseverantes cerno, à *creo*, originem trahere, Petr. Gregor, d. cap. 2. num. 6. Cornucop. *sup. col. 1083.* num. 20. (ubi verba vitiosè refert, quæ D. Covar. restituit,) & alii laudati supra, num. 1. & 3.

Ad Num. 2.

- 16 Hujusmodi constitutionis meminere Briffon, Lexic. Calvin. & alii supra dati. Cretionum quoque mentio fit in quadam Antonini lege quæ habetur in Codice Gregoriano, de *patr. potest. lib. 13.* cujus hæc series: *Si in potestate patris fueris, cum hæreditas Bassæ tibi obvenit, eamque jussu patris crevisisti, jure patriæ potestatis ei eam quesisti. Verum & in l. Pupillus 9. l. Is qui hæres 13. §. Si quis dubitet, ff. de acquir. hæred. cretionum vestigia reperiri aliqui arbitrantur, quod à mente Pauli, & Ulpiani penitus alienum videtur; nam in d. l. Pupillus, verbum *discernere*, non ad actum ad eundæ, seu acquirendæ hæreditatis refertur, sed ad animi deliberationem mentisque capacitatem, quæ in amplectendis quomodolibet hæreditatibus desideratur. Similiter & in d. §. Si quis dubitet, verbum *decernat*, accipi debet de declaratione voluntatis hæredis, quæ vel adeundo, vel repudiando contingit; non de cretione quæ solum ad solemnem acquisitionem hæreditatum spectat, ut sæpe præmissimus. Quæ quidem cuilibet legenti textum utrumque patebunt.*

Verf. Ex quibus apud Gratianum.

- 17 Hunc errorem animadvertunt Cujac. *observat. lib. 7. cap. 41.* Prætei. *de verb. jur. verb. Decernere*, Alciat. *lib. 3. dispunct. cap. 7.* Pichard. *in §. Item extraneis*, num. 30. *Instit. de hæred. qualit.* Lexic. Calvini *verb. Cretio*. At in recentioribus Decreti voluminibus jam non *Curationibus*, sed *Cretionibus* legitur, ut post idem caput ultimum distinctionis I. adnotatur: & ita Valcarcet *in Epitom. Jur. Canonici*, in hoc loco *Cretionibus* transcriptit.

Ibi: Hinc error constat Nonii Marcell.

- 18 Quem tamen sequitur Cornucop. *column. 646.* num. 50. ubi *cernere*, pro *cedere* usurpari asserit,

adducto loco, quem D. Covar. memorat *in præfenti*, & altero Acci, qui inquit: *Regnum tibi permitti malunt, cernam, tradam exercitus.*

SUMMARIUM.

- 1 Gratiani, qui Decretum compilavit, patria & professio.
- 2 Rejiciuntur quedam de eodem Gratiano fabulose jactata.
- 3 Decretum Gratiani publicè legitur in insignibus orbis Academicis.
- 4 Decretum Pontificum jussu jam à mentis expurgatum habetur.
- 5 De auctoritate Decreti.
- 6 Sanctorum Patrum testimonia Decreto inserta quantam auctoritatem obtineant, cum num. seq.
- 8 Decretum quare in publicis Academicis legi concedatur, & num. 9.
- 10 De auctoritate legum Principum secularium, quæ in Decreto recensentur.
- 11 De auctoritate eorum, quæ de proprio Gratianus Decreto adjecit.
- 12 Quid de Capitulis, quorum inscriptio est, Palea.
- 13 Decreti locus emendatur.
- 14 In Regibus Aragonia nullus extitit, qui vocaretur Sacratius, sed Sancius unus tantum nuncupatus est.
- 15 De Regibus, qui ad invitandum ad egregia facinora propriam sobolem patraturis sponderunt.
- 16 Utrum Rex Sanctius in cap. De neptis, 31. quæst. 2. promiserit neptem ex filio aut filia, vel ex fratre aut sorore, & n. 17.
- 18 Quid intersit inter parentes & extraneos promittentes matrimonium alicujus femine.
- 19 An Rex Sanctius jurans promiserit neptem suam nuptui tradere militi.
- 20 Facti alieni obligatio cum juramento cujus effectus sit.
- 21 Rex simul & parens an valeat metum incutere, ut libertineant matrimonium, quod ipse promiserit.
- 22 Qui promissioni nuptiarum de se à parente factæ consentit, ad implementum jure cogitur.
- 23 Sanctii Regis Aragonum laudes & obitus.
- 24 Urbanus II. Pontifex, quo & quanto tempore Pontificatum gesserit.
- 25 Hormisda quando ad Pontificiam dignitatem evectus.

De emendatione, & intellectu capituli De neptis, 31. quæst. 2.

CAPUT XI.

Gratianus Clusii oppidi Tusciæ ortus est, rejectis aliorum opinionibus, qui Clusiam, vel Gintam ejusdem regionis urbes patriam ei assignant, ut videre licet in præmio Decreti, *versic. In plerisque vetustis*, & apud Spondan. *in Epit. ad Annal. Baron. tom. 2. anno 1151.* num. 5. ubi indicatur aliquam ex istis duabus civitatibus in Tuscia extitisse. Ille Benedictinæ familiæ adscriptus in cenobio S. Felicis Bononiensi, tum religiose pietatis præstantia, tum litterarum affluentia diu condecoratus emicuit, ibique egregium opus, quod *Decretum* nuncupatur

patur, confectum edidit sub Pontifice Eugenio III. anno 1150. aut sicut aliis placet 1151. De quibus præter Spondan. *sup. Glossa in cap. Post appellationem, versic. Forma*, 2. quæst. 6. Bellarminus de *Scriptoribus Eccles. verbo Gratianus*, Baron. *Annal. tom. 12. anno 1122. & 1151.* Marant. de *ordine judiciorum*, part. 3. quæst. unica, num. 39. Sebast. Medic. de *leg. & statut. part. 1. quæst. 3. num. 4.* Thom. Canan. *in præm. Decret. num. 120.* Roderic. Acuña. *ibidem*, num. 39. cum seqq. Alciat. *lib. 4. parerg. cap. 23.* August. Barbofa cum pluribus *in collectan. ad Decret. in præm. n. 2. & 3.*

- 2 Illud autem quod vulgò jactatur, ac legitur *in Histor. Pontific. tom. 1. lib. 5. cap. 24.* nempe Gratiano fratres esse uterinos Petrum Lombardum Parisiensem Antistitem, qui Magister Sententiarum vocatur, ac Petrum Comestorem Historiæ Scholasticæ auctorem, ut commentitium, ac fabulosum refutat D. Antonin. *part. 3. Histor. lib. 18. cap. 6.* quem refert, ac sequitur Spondan. *sup. anno 1164. num. 15.* qui hac probabili ducitur conjectura; etenim prior Novariæ in Longobardia, posterior Treccæ in Campania Gallica natus est, quæ loca inter se, & à Clusio Gratiani patria longè distant. Unde verisimile non est, ut eadem mulier in tam distantibus oppidis tres filios sit enixa.

Ibi: Aureum Decretorum librum.

- 3 Qui Juri Canonico meruit aggregari, in insignibus Orbis Academicis, Cathedræ specialiter ad id instituta, publice legi, in sacris Pontificiis decisionibus non semel allegari, *cap. Cùm Apostolica 7. de iis, quæ fiunt à Prælat. & alibi*, quod observat Barbofa *suprà*, num. 7. Sanch. de *matrimon. lib. 9. disputat. 12. numer. 3. & 5.* à Gregor. XIII. in Bulla, quam de emendatione ejusdem expediri jussit, non mediocriter honorari, ibi: *In quo magna ratio habita est operis ipsius dignitatis, & publicæ, eorum præsertim, qui in hoc studio versantur, utilitatis.* Unde merito *Volumen aureum* dicitur, quo ditissimus sacræ eruditionis, ac doctrinæ thesaurus continetur.

Ibi: Tot tamen scætet is liber mendis.

- 4 Sed hodie jussu Gregorii XIII. aliorumque Pontificum opus istud illibatum, atque expurgatum aspiciamus, ut idem in præfata Bulla demonstrat, præcipiens ne quid deinceps aliquo modo addatur, detrahatur, aut immutetur, quo querelæ D. Covarruv. subventum est: quam inculcat itidem *tract. de matrimon. p. 2. cap. 6. §. II. num. 2.*

- 5 Sed opportunè hic disquirendum occurrit de hujus aurei ac emendati Codicis auctoritate: de quo post alios latè Barbofa *suprà*, à num. 4. qui rectè, ut de singulis respondeat, omnia in Decreto collecta ad quadruplex caput redigit: licet enim is liber à Summis Pontificibus approbetur, & plausibiliter recipiatur, non tamen que in eo leguntur, Pontificia auctoritate roborarunt, ut vim Canonicarum Sanctionum obtineant, sicut de Pandectis inquit Justinianus *in l. unic. §. Sed neque, C. de veter. jur. encl.* Quo præcognito, in primis asseverandum est de decretis Pontificum, ac Conciliorum, quæ planè vim suam retinent in Decreto

reperta, illisque standum erit, nisi aliud ex exemplaribus ostendatur, quia Gratiano referenti fides est adhibenda. Ita Barbofa cum aliis *n. 7. vers. Ex quibus apparet*: quod post Gregorianam emendationem facile admitti potest; nam cuncta suis originalibus conferrentur.

Quoad secundum caput de Sanctorum Patrum, Hieronymi, Augustini, ac cæterorum testimoniiis, Barbofa *d. num. 7.* Thom. Canan. *num. 243.* Marant. *num. 36.* & alii plures apud Barbofam & Sanch. *sup. num. 3.* sentiunt pro canonicis statutis ea habenda fore, quasi Pontificia auctoritate comprobata (eo quòd publicè is liber legi permittitur,) nisi aliqua canonica decisio resistat. Verum Sanch. *numer. 5.* cum Ripa, Cajetano, Major, & aliis opinatur (quod verius videtur,) omnia quæ Decreto inserta leguntur, nihil amplius auctoritatis obtinere, quam quæ à suis Authoribus dimanant. Unde sententiæ Sanctorum Patrum compilatæ Juris Canonici naturam non fortiuntur, sed in suo robore, ac fide persistunt, perpensâ sui authoris doctrinæ, ac dignitate.

Nec urgent, quæ pro communi à Barbofa expendantur; nam etsi nonnunquam in decisionibus Pontifices memorent Decreti capita, ut *n. 3.* præmissimus, non tamen ut canonicæ leges ad decisionem causarum allegantur, sed ad directionem duntaxat, sicut Sanch. considerat, quemadmodum in Hispanis legibus, maxime Partitarum, mentio Romanarum fit, eodemque modo in Tribunalibus adducuntur, quatenus rationi naturali congruunt responsa prudentum. Imperatorumque constitutiones, quas apud nos vim coactivam legum non habere compertum est, *l. 3. tit. 1. lib. 2. Recopil. l. 6. tit. 4. p. 3.* ibi: *E por las leyes deste libro, è no por otras*: ubi egregiè Gregor. Lop. *gloss. 2. P. Suar. de legia. lib. 3. cap. 8. à numer. 4.* Solorzan. de *Jur. Indiar. lib. 2. cap. 21. num. 77.* Azeved. *in rubric. num. 4. tit. 1. lib. 2. Recopilat.* Carleval. cum aliis de *judic. tom. 1. tit. 1. disput. 6. num. 3.*

Ex quibus alii rationi Barbofæ satisfiit; nam etsi 8 Decretum publicè legi Pontifices concedant, non tamen ex eo sequitur, ut in illo contenta pro statutis canonicis observentur; aliò enim ea permisso tendit, nempe ut studiosi sacra eruditione, & doctrina imbuantur, ut aliud agens luculenter expressit dicta lex 3. *Recop. que est 1. Tauri*, ibi: *Empero bien queremos y sufrimos que los libros de los derechos que los sabios antiguos hizieron, que se lean en los Estudios generales de nuestro Señorio, por que ay en ellos mucha sabiduria, y queremos dar lugar que los nuestros naturales sean sabidores, y sean por ende mas honrrados.* Quæ constitutio ita est in usu, ut prætermissa lectio Regiarum Constitutionum, Cathedræ ad leges Romanorum erectæ sint; & nihilominus hæ in Hispania non ligant, sicut nuper comprobatum relinquuntur.

Ultra hæc adversus Barbofæ ejus resolutio statim tradenda retorqueri potest, dum cum communi docet leges Romanorum à Gratiano collectas Canonicæ Constitutionis auctoritate carere, quanvis & hæ publicè ut Decreto insertæ legi permittantur: Ergo à paritate rationis idem de locis Sanctorum Patrum sentiendum est. Nec refert, quod leges sint à secularibus Principibus conditæ, quia novum non est, ut Sacri Canones, Pontificesque legum auctoritate juventur, *cap. 1. & quæ ibi notantur, de novi oper. nunciat.*

Quoad caput tertium de auctoritate legum, quas Gratianus immiscuit, tenendum est, nihil robor-

roboris ex compilatione reportare, nec ut canonica statuta approbatas cenferi. Sanch. n. 3. *vers. Futur tamen ferè omnes*, Barbosa cum aliis num. 10. Marant. num. 38. Medic. sup. d. quest. 3. num. 19. Guttier. *Canoniar. lib. 1. cap. 21. n. 32.* Menoch. de *adipisc. remed. 4. num. 842. cum seq. Rip. in cap. 2. n. 8. de rescript.*

11 Quoad ultimum de illis, quae Gratianus de proprio adjecit, in comperto est apud omnes, quod solum gaudet autoritate privata tanti Doctoris. P. Suar. sup. num. 6. Felin in cap. 2. n. 43. de rescript. Barbosa sup. n. 8.

12 De illis capitibus, quibus titulus est, *Palea* dubia admodum fides est propter opinionum diversitatem; quidam enim sic inscribi putant, quod in illis res parvi momenti recensentur: alii, quia à Brotopalea Cardinali inserta sunt: alii, quòd à discipulo quodam Gratiani, ipso annuente, addita fuere: alii tandem, quoniam haec ab eodem Gratiano in margine adnotata prius fuerunt, ac deinceps aliis capitulis interjecta. Vide Barbof. num. 9. Spondan. sup. anno 1151. n. 5. *procem. Decret. & ibi Acuña num. 31. cum seqq. Cened. collectan. 16. ad Decretum.*

Ibi: *Extat apud Gratianum inscriptio quedam.*

Sic in vetustis Codicibus legebatur, sed jam corruptum existit, ut ante caput idem adnotatur.

Ibi: *Nos locum istum ita castigandum, &c.*

13 Prout jam castigatum habemus, ibi: *Item Urbanus II. Sanctio Regi Aragonum.*

Ibi: *Et merito, cum ex Regibus Aragonum.*

14 Vide Annal. Aragon. tom. 1. cap. 19. Marian. *Hist. Hispan. tom. 1. in catalogo Reg. Aragon. Hist. Pontif. tom. 1. lib. 5. cap. ult. vers. Reyes de Aragon.* Ex quibus constat, in Regibus Aragoniae nullum fuisse, qui Sacratius nuncuparetur: Sanctius verò hujus nominis unicus, & ordine secundus, patri Ramiro successit, à quo Ramirez cognominatus est.

Ibi: *Sanctium Aragonum Regem strenuo, &c.*

15 Similiter Saul in necessitate constitutus praeter alia filiam suam pollicitus est cuivis, qui cum Goliath monachia commissa victoriam reportaret. Reg. lib. 1. cap. 17. inter quam sponsonem, & quae à Rege Sanctio facta est, quid intersit, ex sacra Pagina, & serie Historiae, quam D. Covar. exhibet in praesenti, deduci poterit. In quo est animadvertendum, quod etsi Saul generaliter filiam sponderit, de Merob promissio subintellegatur, quae natu major erat; nam ex more Hebraeorum natiuitatis ordo in filiabus nuptui tradendis servabatur. Salian. *Annal. Ecclesiast. tom. 3. anno mundi. 2972. num. 8.*

Ibi: *Neptem vel ex fratre, vel ex sorore.*

Verosimile est, neptem fuisse ex sorore; nam Rex Ramirus Sanctii Pater, praeter eum habuit filium Gonçalvum Episcopum Jacensem, & duas filias Hist. Pontif. *ubi sup.* Verum ex verbis textus in cap. *De neptis*, 31. q. 2. coligi videtur, neptem fuisse non ex fratre, aut sorore, sed ex filio Regis Sanctii, qui plures ex Felicia uxore suscepit, Hist. Pontif. *vers. Don Sancho primero.* Annal. Arragon. sup. c. 19. Primò quia verba proprie accipi debent, l. *Labeo 7. §. ult. ff. de supellect. legat. l. Non alit. r. 67. ff. de legat. 3. verbum autem Neptis, proprie ad filiam ex filio, vel filia refertur.* Cornucop. col. 429. num. 50. ubi quod nunquam ponitur absolute verbum Neptis, pro fratris filio, sed adjicitur, *Ex fratre, vel sorore.* Lexic. Calvin. *verb. Neptis 2.* Secundò idem suadet ex verbis illis, *Hoc aequitate dictante decernimus*, quae insinuant nupturam ex liberis esse promissoris. Etenim filiae jure civili omnino electo à parente sponso se subicere tenebantur, l. *Sed ea quae patris 12. ff. de sponsalib. Glossa in c. 1. de desponsat. impub. Gregor. Lop. in l. 10. gloss. 3. tit. 1. part. 4.* Quod in patruo spondente cautum non reperitur. Et licet postea Jure Canonico haec necessitas sit filiabus sublata, ut praefata Glossa ac Gregorius Lopez. observant, de quo fusè Sanch. de *matrimonio*, lib. 1. *disputat. 22. à num. 4.* tamen fortè Urbani II. temporibus, à quo decisio illa dimanavit, id stabilitum non erat, unde opus fuit, ut aequitate canonica decerneretur adversus Juris Civili regorem, ne neptis invita militis connubio jungeretur, maxime cum disparis esset conditionis, quod in d. l. *Sed ea*, exceptum videtur, ibi: *Si indignum moribus, vel turpem sponsum pater ei eligat.* Potest tamen responderi, militem quidem parem regiae proli non cenferi, sed moribus illustrem, ac praclarum, cujus ope Rex Sanctius indignus, ideoque verbis legis non comprehensum. Tertio facit & alia conjectura; nam cum neptis ex fratre, vel sorore non esset aliquo jure Regi subiecta, ut arbitrio illius matrimonio copularetur, temerè promitteret ejus nuptias maxime sub iurjurandi religione Rex, qui neque ut cognatus, l. *In copulandis 8. C. de nupt.* quod per se notum est, neque ut Princeps eam feminam nuptui tradere poterat: Regia etenim supremaque potestas nihil valet, ut subditos ad conjugium compellat, nisi ob bonum commune, l. 10. §. 11. tit. 1. lib. 5. *Recop. l. 1. C. si nupt. ex rescript. petant. l. unic. tit. 10. lib. 3. C. Theodos. cap. Nullus 36. q. 2. Trit. sess. 24. c. 9. Sanch. lib. 2. disp. 27. n. 2. & 3. & lib. 4. disp. 22. n. 1. Mathienz. in rubr. n. 27. & in l. 10. gloss. 2. tit. 1. lib. 5. Recop.* Sed respondebit aliquis, haec nihil ad rem facere, quia & quivis extraneus permittitur feminam in conjugem polliceri, cum duntaxat, ut statim probabitur, astringatur ad agendum, & curandum, quatenus potest, ut conjugium fortiatu esse: quare Rex Sanctius rectè potuit nuptias neptis ex fratre, vel sorore promittere, quam sub potestate non habeat. Dicendum tamen est, quod etsi praefata sint vera, aperte apparet, feminam illam Regis potestati subjacere, cum Pontifex illi rescriberet, ne eam cogeret ad connubium; nam in ipso auctoritatem, ac potestatem legitimam ad coactionem supponit, si fortè ei locus esset.

His conjecturis accedat ultima, nam ut Historiographus fert, pollicitatio Regis contigit anno 1083.

1083. à quo usque ad Urbanum II. ejus decreti conditorem, ut constat, intercessit quinquennium, imò & plus temporis forsitan praeteriit; non enim certi sumus illicò post susceptum Ecclesiae gubernaculum fuisse consultum, & tantae dilationis causa credi potest à tenera nupturae puellae aetate provenisse, quia nondum apta conjugali societati censebatur, & hoc magis nepti ex filio, quam ex fratre, aut sorore convenire compertum est. His praesumptionibus ducor, ut existimem neptem, de qua in d. cap. *De neptis*, potius descendente ab ipso Rege Sanctio, & sub illius potestate constitutam fuisse, quam à fratre, vel sorore ipsius, id serie textus insinuante.

18 Multum autem interest, an parens, vel alius matrimonium coeundum spondeat; nam si parentes puberibus liberis, vel impuberibus soli capacibus praesentibus, & non renitentibus, celebrent eorum nomine sponsalia, vel matrimonium, hic tacitus consensus ad validitatem actus sat erit: quod in aliis personis quibuscunque sic contrahentibus admittum non est, cap. *unic. §. fin. de desconf. impub. in 6. D. Covar. de matrim. p. 2. c. 4. in princ. n. 7. Greg. Lop. in l. 10. gloss. 2. tit. 1. p. 4. Sanch. lib. 1. disp. 23. n. 3. & 7. ubi plures, Guttier. de matr. c. 13. n. 2. Mathienz. in d. rubr. n. 26. Nicol. Mozz. *contractibus. tract. de sponsalib. tit. qui poss. contrah. sponsal. n. 7.* ubi quod decisio dicti §. finalis in patruo non obtinet, quem sequitur Guttier. n. 4. Quod adhuc post Tridentinum extare docuit Sanch. n. 13. *quanquam sess. 24. de reform. matr. c. 1.* ubi forma ad matrimonia contrahenda traditur, praecipiat ut Parochus eosdem, qui sunt conjugendi, interroget, & sic in praxi servari testatur Guttier. n. 8. *vers. At quavis* Sed adhuc adhaeret opinioni Sanch. si parentes hodie nomine liberorum contraherent. Sequitur Basil. Ponc. *de matr. lib. 2. c. 14. n. 4.* Quid si absint liberi? Aliud juris est, ut videre licet apud Sanch. n. 17. Guttier. n. 11. ubi etiam de filiis, qui doli capaces non sunt. Unde infertur ad intellectum dicti capituli *De neptis*, quod si Rex esset ex parentibus, ut probare contendebam supra, & neptis doli capax praesens foret tempore pollicitationis, nec expressum dissentiret, cogi posset ut militi in conjugem se traderet: sed quia aliquid ex his defuit, ideo à Pontifice non esse compellendam cavetur. Sed supra constitutum discrimen rejicit Basil. Ponc. *d. cap. 14. à n. 9.**

Ibi: *Uxorem juramento praestito despondisse.*

19 Iterum apud nos historiae fides vacillat, dum juramentum Regis intervenisse narratur, quod verba textus nequaquam indicant, ibi: *Sub fidei pollicitatione firmasti.* Pollicitatio etenim non juratam promissionem, sed simplicem, nulla adhibita conventionione, aut interrogatione significat, l. 3. ff. de pollicit. Cujac. in *paravit. ad eum tit.* Brisson. de *verb. signific. verb. Pollicitatio*, Calep. eod. *verb. Cornucop. col. 814. n. 20.* Lexic. Calvin. *verb. Pollicitatio.* Nec credi facile potest, quod Pontifex hujusmodi circumstantiam, quae tanti haberi solet, praetermiserit, aut ita confuse expresserit, ut in dubio versetur animus. Nec Principes assuescunt, quae cum inferioribus, & subditis agunt, jurejurando roborare, quod aliquo modo indecorum videtur majestati, propter quam Regum verba tantam auctoritatem, fidem, ac firmitatem obtinent, ut religionis vinculum superaddere non sit opus, argumento eorum quae tradidimus sup. lib. 1. cap. 11. n. 33.

D. de Faria Nova Addit. ad Covar. Tom. II.

At quomodocumque sit, sive jusjurandum intercesserit, sive simplex pollicitatio, aut Rex neptem ex filio, vel ex fratre, sororeve desponderet, ad id alstrictus mansit duntaxat, ut bona fide, non dicis gratia, vulgò *por cumplimiento*, satageret, ac pro viribus conaretur promissum conjugium ad effectum perducere: quo praestito, si femina reniteretur, nec perjuri, nec fractae fidei reus fieret, quemadmodum evenit in omnibus facti alieni obligationibus, quae jure subsistunt; nam absoluta sponsio & directa, ut valeat, sic exauditur, & intelligitur, ac si quis promittat se facturum, & curaturum, ut alius faciat, alioqui obligatio ad factum alienum nullius momenti foret, sicut regulariter est de jure civili, certis causis exceptis, ut matrimonii; quia censetur impossibilis & impossibilium nulla est obligatio. Vide legem *Stipulatio ista 38. legem Iver stipulante 83. ff. de verb. oblig. §. Si quis alium, Inst. de inutilib. stipul. l. 11. tit. 11. p. 5.* ubi Greg. Lop. gl. 1. D. Covar. in cap. *Quavis pactum*, p. 2. §. 5. à princ. de *pact. in 6. Sanch. lib. 1. disp. 24. Molin. de just. & jur. tom. 2. tract. 2. disp. 268. Guttier. de matr. cap. 14. & de juram. confirm. p. 1. cap. 44.*

Nequiret tamen Rex gravem metum, aut vim feminam inferre, ut in electum sponsum consentiret, l. 10. tit. 10. part. 4. ibi: *Por tal razon non las puede el apremiar que lo fagan de todo en todo*: ubi Gregor. Lop. gloss. 3. (quae constitutio cum in patre loquatur, à fortiori in patruo, seu avunculo procedet, Sanch. lib. 4. *disput. 22. num. 4.* id enim adversatur libertati, quae ad valorem matrimonii desideratur, cap. *Cum locum 14. cum seqq. de sponsalib.* de quo latè Basil. Ponc. lib. 4. cap. 14. & tanta est, ut filii obsequi parentibus cogi non possint, Sanch. cum plurimis lib. 4. *disp. 13. n. 3. & n. 4.* an lethaliter peccent non pariendo. Guttier. de *matrim. cap. 79. n. 4. 15. & 16.* Non tamen prohiberetur Rex neptem increpatione aliqua, ac verborum severitate inducere, ut nuptiis militis annueret, modò minae abessent, quae metum cadentem in constantem virum incutere pro personae qualitate possent, d. l. 10. ibi: *Como quier que le pueda decir palabras de castigo que lo otorguen.* Hoc enim parentibus licere docent Sanch. lib. 4. *disp. 22. num. 5.* Guttier. num. 5. & alii apud eos. Nec matrimonium irritum habeatur, si filius metu hoc reverentiali ductus eam conjugem eligat, quam alias non acciperet, quia istiusmodi coactio fat ad nullitatem matrimonii non est regulariter, juxta magis communem, veramque sententiam: de quo Sanch. lib. 4. *disp. 6. ubi num. 7.* cum pluribus sic tenet ac num. 11. limitat, Guttier. de *matrim. cap. 44. num. 40. cum seqq. Basil. Ponc. lib. 4. cap. 5. per tot.* ubi contra Sanch. docet. Sunt qui teneant, matrimonium fore nullum, si filius iniens matrimonium ob metum reverentialem enormiter laesus censeatur, veluti si contrahat cum persona disparis, & infimae conditionis, qui est casus capituli *De neptis*, & ita praeter alios, quos dat Sanch. sustinet D. Covar. de *matrim. part. 2. cap. 3. §. 6. n. 4. & 5.* Sed id reprobat Sanch. num. 15. Guttier. num. 43. Quae licet in parte procedant, & in patruo, maxime in regia dignitate constituto obtinebunt, cujus respectu metus reverentialis consideratur. Sanch. *d. disp. 6. num. 33.* latè Guttier. num. 39. qui plures laudat; est enim patris loco, §. *Item amitam, Inst. de nupt.* Quod eo magis probat Basil. Ponc. *d. cap. 5. num. 2.* si simul cohabitent patruus, & nepos, & hic ab illo alatur, & gubernetur.

Quod si in specie dicti capituli *De neptis*, ex 22 Regis sponsione aliquando sponsalibus, seu promissis